

Похилюк О. М.

Комунальний заклад вищої освіти

«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

ВАЛЕНТНІСНІ ЗРУШЕННЯ ЯК СТИЛЕОТВІРНИЙ ЧИННИК У ПОЕЗІЇ ТЕТЯНИ ЯКОВЕНКО

У статті розглядаються валентнісні зрушення як одна з ключових синтаксичних трансформацій у сучасному поетичному мовленні, зокрема на матеріалі лірики Тетяни Яковенко. Авторка поєднує методи функційного синтаксису, стилістики, когнітивної поетики та прагмалінгвістики для виявлення закономірностей порушення чи переосмислення валентної структури дієслів у поетичному тексті. Дослідження ґрунтується на положенні про те, що редукція або розширення кількості актантів не лише змінює граматичну форму речення, а й відкриває нові смислові площини, актуалізує метафоричне мислення й посилює емоційно-естетичну функцію вислову.

Особлива увага приділена аналізу текстів, у яких відсутність експліцитного суб'єкта або об'єкта створює ефект внутрішнього монологу, філософської зосередженості чи психологічного зрушення. Валентнісна редукція або, навпаки, експансія доповнювальних елементів фіксується як основа формування нових синтаксичних моделей, що не мають прямих аналогів у нормативному дискурсі. Через докладний аналіз поетичних фрагментів доводиться, що валентнісні зрушення слугують не лише художнім прийомом, а й елементом формування авторської мовної картини світу, у якій суб'єктивне переживання набуває текстової структури.

Показано, що поетика Тетяни Яковенко демонструє активне використання синтаксичних інновацій з метою збагачення образної системи, структурного експерименту та розширення інтерпретаційного простору тексту. Синтаксис у такій поезії постає не як нейтральна граматична площина, а як семантичний інструмент, що виконує функцію когнітивної рамки та естетичного жесту. Зроблено висновок про те, що валентнісні зрушення є стратегічним засобом індивідуального стилю поетки, виявляються у багатьох рівнях текстової організації та потребують подальшого системного вивчення в контексті сучасної української поетичної стилістики.

Ключові слова: валентність, синтаксис поетичного мовлення, індивідуальний авторський стиль, редукція, когнітивна поетика.

Постановка проблеми. Сучасне поетичне мовлення дедалі частіше демонструє схильність до синтаксичних інновацій, які виходять за межі нормативного функціонування мови. Однією з ключових інновацій є валентнісні зрушення – усвідомлені зміни кількості актантів у предикативних конструкціях. Ці трансформації не лише змінюють формальну структуру речення, але й поглиблюють його змістову, семантичну та емоційну складову. Вони виконують роль художнього інструмента, за допомогою якого автор створює поетичну картину світу, індивідуалізує мовлення й посилює експресію висловлювання.

Особливо цікаві в цьому контексті поетичні тексти вінницької поетеси Тетяни Яковенко, у яких відчутна постійна стилістична робота з валентною структурою речення. Її поезія актуалізує внутрішні стани, трансцендентні досвіди та

філософську рефлексію, реалізовані через мінімізацію або перебудову синтаксичних зв'язків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема поетичного синтаксису, зокрема його трансформацій у межах сучасної української поезії, активно розробляється у вітчизняному мовознавстві останніх років. Питання валентності як синтаксичної категорії та стилістичного засобу досліджувалися у працях І. Вихованця [1], А. Загнітка [2], які визначили валентність як здатність предиката з'єднуватися з обов'язковими та факультативними компонентами, підкреслюючи її роль у побудові структури речення.

У контексті художнього мовлення поняття валентності знаходить інше, ширше трактування. Зокрема, у дослідженнях Л. Мельничук [4] наголошується, що саме редукція та розширення валентностей у поетичних текстах сприяють

створенню експресивного змісту, поглиблюють образну та емоційну складову висловлювання. Такі трансформації стають засобами стилістичного моделювання авторської картини світу.

Дослідження І. Мешкової [5] зосереджене на когнітивно-поетичних аспектах синтаксису, зокрема на поєднанні синтаксичної структури з метафоричним мисленням, що особливо актуалізується в поезії. Авторка наголошує на тому, що в сучасній поезії структура речення часто є неповною, фрагментованою, проте саме це створює простір для глибокої емоційної та інтерпретаційної роботи з текстом.

Ю. Зоріна [3] в дослідженні поетичного синтаксису В. Стуса пропонує аналіз сегментованих конструкцій, які, на її думку, є не лише формальними відхиленнями, а й «структурами високої стилістичної напруги», що передають внутрішній екзистенційний стан ліричного суб'єкта. Цінні типологічні узагальнення подані в праці О. Плотнікової [8], яка простежує функціонування валентних зрушень у різних поетичних традиціях. Авторка підкреслює, що в українській поезії ХХІ ст. спостерігається тенденція до редукції синтаксичних складників задля посилення емоційної виразності та смислової відкритості тексту.

Разом із тим, попри значну увагу до синтаксичної трансформації в поетичному мовленні, окремі аспекти залишаються недостатньо опрацьованими. Передусім це стосується систематизації типів валентнісних зрушень саме в поезії конкретного автора (зокрема сучасної жінки-поетки); взаємозв'язку валентності й образної системи твору як цілісного естетичного явища; аналізу інтерсуб'єктивних (автор – читач) ефектів редукованих синтаксичних конструкцій.

У цьому контексті постає актуальність дослідження поезії Тетяни Яковенко, яка послідовно й вишукано використовує валентнісні трансформації як ключовий стилістичний ресурс. Її поетичне мовлення засвідчує вміння працювати з межовими синтаксичними формами, що дозволяє говорити не лише про естетичну, а й про філософсько-мовну природу синтаксису в її творчості.

Таким чином, запропоноване дослідження спирається на провідні лінгвостилістичні та синтаксичні концепції останніх років, водночас пропонує нову методологічну перспективу – інтерпретацію валентності як метафоричного та екзистенційного механізму поетичного мовлення.

Це дозволяє не тільки уточнити роль валентнісних зрушень у сучасній поезії, а й розширити уявлення про функціонування синтаксису як активного носія авторської смислової програми.

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати валентнісні зрушення як стилістично значущу синтаксичну трансформацію в поетичному мовленні Тетяни Яковенко, з'ясувати їх функціональне навантаження, семантичну специфіку та роль у формуванні авторської образної системи, а також окреслити їхню участь у створенні інтимно-екзистенційного простору ліричного висловлювання.

Виклад основного матеріалу. Сучасне поетичне мовлення дедалі більше демонструє синтаксичні інновації, що виходять за межі мовної норми. Особливу роль у цих трансформаціях відіграють валентнісні зрушення – усвідомлені зміни у кількості аргументів (актантів) у предикативних конструкціях, які мають вагоме стилістичне значення. Якщо традиційно дієслово очікує певний набір аргументів – суб'єкт, об'єкт, інструмент, – то поети активно експериментують із редукцією цього складу, усуненням або, навпаки, додаванням нових семантичних компонентів. Ці зрушення не просто змінюють формальну структуру речення, а трансформують його змістову, семантичну й емоційну палітру, виконуючи функцію стилістичного активатора.

Поняття валентності в мовознавстві походить із логіко-граматичної теорії речення й позначає здатність предиката з'єднуватися з іншими елементами речення на основі смислової та синтаксичної сполучуваності. У вітчизняному мовознавстві це поняття активно розробляли І. Вихованець, А. Загнітко та ін., які підкреслювали як формально-граматичну, так і комунікативну сутність цього явища. Так, І. Вихованець зазначає: «Валентність дієслова – це його здатність вимагати або не вимагати наявності залежних компонентів, що формують предикативну одиницю» [1, с. 108]. А. Загнітко уточнює, що «валентність реалізує семантичну потребу дієслова в обов'язкових і факультативних синтаксичних позиціях, які виявляються через актуалізацію відповідних синтаксем» [2, с. 213].

Обидва дослідники наголошують, що валентність охоплює не лише семантичну, а й функціонально-синтаксичну площину речення, оскільки зумовлює кількість і характер синтаксичних зв'язків, які формують предикативну структуру. Традиційно розрізняють лівобічну (суб'єктну) та правобічну (об'єктну) валентність як категорії

позиційної організації. У поетичному дискурсі ці структури навмисно змінюються, порушуються або нівелюються, що зумовлює появу нестандартних синтаксичних форм з підвищеним експресивно-смысловим потенціалом.

У літературознавчій практиці виділяються кілька підходів до осмислення поетичних валентнісних зрушень. Формально-синтаксичний підхід, що базується на описовій граматиці, розглядає подібні зрушення як результат мовних операцій: редукції, інверсії, пасивізації. Згідно з цим підходом, валентнісна зміна – це зміна кількості актантів без зміни предикатного ядра. Як зазначає Л. Пилипчук, «синтаксична трансформація в поетичному тексті рідко порушує предикатну основу речення, однак майже завжди впливає на його семантичну перспективу» [7, с. 114].

Наприклад, у конструкції *«Виросло в мені жито»* спостерігається усунення агенса, що створює ефект внутрішнього пророцтва як метафори духовного оновлення. Така синтаксична редукція призводить до переосмислення ролі суб'єкта в моделі дії. Подібну інтерпретацію пропонує також Ю. Зоріна, яка вказує, що «в поетичному мовленні суб'єкт часто «відступає», даючи простір для глибшої ідентифікації читача з простором дії» [3, с. 52].

Цей тип валентнісної редукції переносить семантичну перспективу з зовнішнього на внутрішній простір, що є характерним для сучасної інтимної та філософської лірики. Як зазначає Н. Шевченко, у поетичних текстах ХХІ ст. «валентнісна редукція дедалі частіше виявляється не як мовна економія, а як інструмент філософської заглибленості, через яку проступає суб'єктивне переживання мовця» [12, с. 90].

Таким чином, формально-синтаксичний підхід у поєднанні з поетологічним аналізом дозволяє виявити не лише структуральні, а й смислотворчі функції валентнісних зрушень у сучасному поетичному мовленні.

Функційно-комунікативний підхід підкреслює, що валентнісні зрушення є засобом реалізації прагматичних намірів мовця, особливо в поезії. Вони слугують не лише перебудові синтаксису, а створенню особливої інтонаційної структури тексту, яка взаємодіє з інтерпретаційною стратегією читача. Як зазначає Ю. Зоріна, «поетичне мовлення, що відмовляється від повного синтаксичного розгортання, концентрує значення у внутрішньому вакуумі – зоні мовчання, де відсутність мовного матеріалу стає джерелом емоційної напруги» [3, с. 50].

Дослідниця на прикладі лірики В. Стуса описує валентнісну сегментацію як «парадоксальне злиття мовного і немовного, у якому еліпсис набуває статусу фігури інтонаційного виділення, а редукція актантів – механізму загострення філософської присутності мовця» [3, с. 53]. У віршах такого типу – зокрема й у поезії Тетяни Яковенко – зникає чіткий комунікативний адресат, а імперативна форма, як у *«Не прокидайся від сну»*, набуває рефлексивного характеру [13]. Тут граматичний імператив не транслює дію, а фіксує внутрішню інтенцію ліричного «я».

Якщо узагальнити, з погляду функційно-комунікативного підходу, редукція валентності не стільки порушує синтаксичну норму, скільки реалізує особливу прагматичну функцію – перетворення зовнішньої орієнтованої комунікації на внутрішній монолог, що оприявнює стан, сумнів або мовчазне споглядання. Як зауважує Н. Шевченко, «валентнісні модифікації у поетичному тексті не лише деконструють традиційну граматику, а й проєктують простір мовного самозаглиблення, де мовлення стає розмислом» [12, с. 91].

Стилістичний підхід передбачає розгляд валентності як чинника стилю, який у поезії часто набуває образної функції. Зміна валентності веде до створення семантичної полівалентності, метафоризації граматичної структури. Наприклад, у поезії Т. Яковенко рядки на кшталт *«Я – як відлуння твого майбутнього»* [13] виводять предикативну функцію на рівень образу, де «відлуння» набуває якості агенса або суб'єкта, що не має повного предиката, але виконує його роль. Валентність тут стає не граматичною, а когнітивною категорією, що спрямовує сприйняття читача в бік метафоричного мислення.

Особливої уваги заслуговує явище валентного розширення, яке в поезії реалізується не лише через додавання факультативних компонентів, а й через перебудову глибинної структури речення. У поезії Т. Яковенко часто трапляється іменні конструкції, де предикативність формується не через дієслово, а через іменну метафору: *«Тиша в мені – як ліс, що не знає себе»* [13]. Дієслово «знає» тут переносить семантичну дію на ліс, який є внутрішнім простором ліричного «я». Це дозволяє створити ефект самоосмислення через образ природи, а синтаксична структура стає напіврефлексивною.

Валентнісні зрушення в поезії слід розглядати також у контексті емоційно-смыслові напруги. Вони сприяють створенню внутрішнього монологу, суб'єктивного переживання, особливо

тоді, коли дієслово не має об'єкта або суб'єкта, а дія відбувається як вібрація або стан. Такий ефект називають «поетичним ефектом відкритого речення», коли фраза залишається напіввідкритою, запрошуючи читача до спільного тлумачення. Саме в цьому виявляється потенціал валентності як поетичного засобу – вона створює багатозначність, що активізує когнітивний процес сприйняття.

Як зазначає І. Мешкова, у подібних випадках «поетичне мовлення здатне фіксувати не завершену дію, а її потенціал, можливість, напрямок, емоційний вектор, що тільки проєктується у свідомості читача» [5, с. 63]. У цьому сенсі валентнісна структура функціонує не як фіксований синтаксичний шаблон, а як динамічна когнітивна модель, яка дозволяє «зупинити» або «призупинити» висловлювання задля поглиблення його семантичної багатозначності.

Подібну думку висловлює й В. Павленко: «У поетичному синтаксисі структура нерідко не доведена до логічного кінця. Вона тримається на емоційному балансі, де відсутність суб'єкта чи об'єкта компенсується інтонаційною силою та метафоричним перевантаженням» [6, с. 25]. Таке «неповне» речення створює відкритий простір для інтерпретації, де мовне та позамовне взаємодіють у режимі символічного тиску.

Ці спостереження збігаються з висновками Л. Стеценської, яка підкреслює, що «валентнісна гнучкість, яка реалізується через мовне згортання або навмисну неповноту, є потужним засобом створення поетичного напруження, що підтримує ритм емоційного діалогу з читачем» [11, с. 136].

Отже, валентнісні зрушення в поезії виступають не лише як мовні моделі, а як естетично-комунікативні механізми, що проєктують і утверджують глибину інтерсуб'єктивного діалогу між поетом і читачем.

Варто також враховувати культурно-типологічний аспект. У дослідженнях порівняльної стилістики, зокрема в працях О. Плотнікової, зауважується, що валентнісні зрушення функціонують в усіх поетичних традиціях, проте українська поезія вирізняється тяжінням до редукції й афективної недовомленості. Авторка наголошує, що «українська поезія кінця ХХ – поч. ХХІ ст. демонструє стабільну тенденцію до граматичної редукції як до засобу вираження психологічного розламу, духовного пошуку та мовної трансценденції» [8, с. 94].

Це частково зумовлено історичною лінією розвитку української лірики, що тяжіє до

рефлексивності, внутрішнього зосередження, а також високого рівня семантичної насиченості з мінімальними формальними засобами. Як підкреслює дослідниця, «український поетичний текст часто організований за принципом мовної лакуни, де відсутність граматичних компонентів компенсується їхніми культурними та символічними проєкціями» [8, с. 97].

Поетика Тетяни Яковенко вкладається в цю традицію, водночас оновлюючи її через інтимну метафізику синтаксичної структури. Її вірші, засновані на редукованих предикативних моделях, демонструють не лише спадкоємність рефлексивної традиції, а й її подальший розвиток у бік семантичної відкритості та естетичного заглиблення. Як слушно зазначає О. Плотнікова, «поетична валентність у таких текстах перестає бути граматичною категорією – вона стає частиною художнього коду» [8, с. 99].

Поетичний світ Тетяни Яковенко – це простір, у якому традиційні граматичні й синтаксичні структури набувають нових функцій. Особливу увагу привертає тенденція до редукції експліцитних актантів, що водночас супроводжується інтенсифікацією семантичного навантаження. У багатьох випадках валентнісні трансформації не просто створюють нові образи, а моделюють інший тип мовної реальності, в якій ліричний суб'єкт функціонує як центр світотворення.

Наприклад, у вірші «...і виростало в мені жито...» спостерігається редукція агенса при дієслові «виростало» [13]. Цей тип трансформації можна кваліфікувати як зміщення з транзитивної моделі на квазірефлексивну. Лірична героїня не називає джерело дії, тим самим трансформуючи семантику речення в автоафективну. Жито – традиційний символ українського буття – постає як елемент духовного проростання, отже, поетичний суб'єкт є і полем, і зерном, і врожаєм.

У вірші «Не прокидайся від сну» імперативна форма поєднується з відсутністю адресата й об'єкта дії [13]. Підрядний компонент «від сну» функціонує як маркер стану, простору й водночас емоційної межі. Це багаторівневе семантичне утворення, яке не можна вичерпно описати за допомогою граматичних категорій. Замість стандартного імперативного впливу тут маємо своєрідне поетичне заклинання, що звернене не до іншого, а до внутрішнього «Я».

У низці поезій авторка також експериментує з розширенням валентності, додаючи до дієслова необов'язкові, але смислотвірні компоненти. Наприклад, в уривку: «І слово – тільки тінь...

і дихання...» спостерігаємо зміщення від номінативної до предикативної конструкції з імпліцитною дією [13]. Дієслівна структура у віршах Т. Яковенко часто не має власного дієслова – вона формується завдяки відтінкам значення, які реалізуються через іменні компоненти. Такий підхід характерний для філософської поезії, в якій формальні структури мови поступаються значеннєвій глибині.

Окрему групу становлять тексти, у яких валентнісні зрушення поєднані з лексичними інноваціями та метафоричними перенесеннями. Наприклад, у вірші: «Я – як відлуння твого майбутнього...» існує імпліцитне перенесення дієслівного плану на образний рівень [13]. Ліричний суб'єкт стає «відлунням», тобто результатом недосказаної дії, що ще не настала, але вже прозвучала. У таких випадках порушується лінійність синтаксичної побудови, і структура набуває химерної часової природи.

Особливо цінним у контексті нашого дослідження є також аналіз віршів, у яких предикативна структура є фрагментарною або парасинтаксичною. Наприклад: «Тиша в мені – як ліс, що не знає себе...» [13]. Цей приклад демонструє, як дієслово «знає» функціонує поза класичними моделями зв'язку, а образ лісу набуває функції внутрішнього світу суб'єкта. Такий спосіб подачі мислення є притаманним постсимволістській традиції, у межах якої розмита валентність дозволяє досягати багатозначності й емоційної напруги.

Таким чином, валентнісні зрушення у поезії Т. Яковенко не є випадковим або другорядним явищем. Вони є інструментом глибокої стилістичної роботи над текстом. Через зміну кількості та характеру актантів у реченнях поетеса формує

власну поетичну онтологію, у якій кожна фраза функціонує як філософський вислів.

На відміну від традиційної поетики, де синтаксис виконує функцію слуги слова, у текстах Т. Яковенко синтаксис – це активний учасник поетичного висловлювання. Його трансформації вказують не лише на авторський стиль, а й на загальні тенденції сучасного українського поетичного мовлення, у якому дедалі важливішими стають категорії суб'єктивності, відчуття та інтерпретаційної відкритості.

Аналіз також виявляє, що валентнісні зрушення часто поєднані із прагматичними ефектами: вони активізують емоційну рецепцію, створюють інтонаційні зсуви та ритмічну багатоплановість. Завдяки цьому поезія Т. Яковенко сприймається не лише як змістовна, а й як музично організована структура.

Висновки. Отже, валентнісні зрушення у поетичному синтаксисі – це не лише формальна зміна, а й концептуальний механізм, що забезпечує філософську, естетичну та емоційну глибину тексту. У поезії Тетяни Яковенко ця риса досягає системного вияву й може розглядатися як одна з ключових ознак її індивідуального стилю. У поетичному мовленні авторки такі зрушення виконують низку ключових функцій: інтенсифікують ліризм, сприяють художній суб'єктивації синтаксису, розширюють межі семантичного поля. Зміни кількості та характеру актантів у синтаксичних структурах дозволяють створювати поетичні тексти високої експресії та філософічної глибини, що наближає поетичний синтаксис до семантичного простору культурного наративу. Цей напрям досліджень видається перспективним як для літературознавства, так і для сучасної стилістики.

Список літератури:

1. Вихованець І. Р. Теоретична граматики української мови: Синтаксис. Київ : Наукова думка, 2020. 432 с.
2. Загнітко А. П. Сучасна українська мова: Синтаксис. Донецьк : ДонНУ, 2021. 496 с.
3. Зоріна Ю. В. Сегментовані конструкції у поетичному мовленні Василя Стуса. *Наукові записки Інституту української мови*. 2022. № 26. С. 48–55. URL: <https://iul-nz.org.ua/index.php/journal/article/view/456> (дата звернення: 10.06.2025)
4. Мельничук Л. М. Валентнісні структури у стилістиці сучасної української поезії. *Лінгвістичні студії*. 2024. Вип. 2. С. 60–67. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-9594-2024-2-7>
5. Мешкова І. І. Когнітивна поетика і синтаксис: точки перетину. *Українське мовознавство*. 2020. Вип. 4. С. 60–65. URL: <https://periodicals.karazin.ua/philology/article/view/17230> (дата звернення: 09.06.2025)
6. Павленко В. А. Поетичний синтаксис: категоріально-функціональні параметри. *Мовознавство*. 2021. № 1. С. 23–29. URL: <https://movoznavstvo.org.ua/archives/1803> (дата звернення: 10.06.2025)
7. Пилипчук Л. С. Синтаксична структура поетичного мовлення: інноваційні моделі. Київ : Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні, 2020. 218 с.

8. Плотнікова О. С. Валентність у поетичному синтаксисі: типологічний підхід. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія*. 2023. № 89. С. 92–101. URL: <https://periodicals.karazin.ua/philology/article/view/21454> (дата звернення: 10.06.2025)
9. Ричагівська Ю. Є., Волос Н. П. Хіазм як складна синтаксична фігура в поетичному мовленні Василя Стуса. *Лінгвістичні студії*. 2024. Вип. 2. С. 67–72. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-9594-2024-2-7>
10. Сенько М. П. Фігури експресивного синтаксису у текстах англійськомовного політичного дискурсу: функціонально-комунікативний і перекладознавчий аспекти. Київ : КНЛУ, 2020. 272 с.
11. Стеценська Л. І. Поетичний синтаксис як комунікативно-прагматичний простір. *Studia Philologica*. 2020. Вип. 18. С. 130–139. URL: <http://studiaphilologica.knu.ua/article/view/230554> (дата звернення: 01.06.2025)
12. Шевченко Н. В. Валентність як стилістичний інструмент у творчості поетів ХХІ століття. *Філологічні трактати*. 2023. Т. 15, № 3. С. 88–95. DOI: <https://doi.org/10.21272/Ft.2023.15.3.88>
13. Яковенко Т. Поезія. *Жінка-УКРАЇНКА*. URL: <http://studiaphilologica.knu.ua/article/view/230554> (дата звернення: 10.06.2025)

Pokhyliuk O. M. VALENTNIST SHIFTS AS A STYLE-FORMING FACTOR IN THE POETRY OF TETIANA YAKOVENKO

This article explores valency shifts as one of the key syntactic transformations in contemporary poetic discourse, focusing in particular on the lyric poetry of Tetiana Yakovenko. The study integrates methods of functional syntax, stylistics, cognitive poetics, and pragmalinguistics to identify patterns in the disruption or reconfiguration of verbal valency structures within poetic texts. The analysis proceeds from the premise that the reduction or expansion of verbal arguments not only alters grammatical form but also opens up new semantic dimensions, activates metaphorical thinking, and enhances the emotional and aesthetic resonance of the utterance.

Special attention is given to poetic fragments in which the absence of an explicit subject or object creates the effect of inner monologue, philosophical introspection, or psychological displacement. Valency reduction – or conversely, the expansion of complementary elements – is interpreted as the foundation for the creation of new syntactic models that have no direct equivalents in normative discourse. Through detailed textual analysis, the study demonstrates that valency shifts function not only as stylistic devices but also as integral components in constructing the author's linguistic worldview, wherein subjective experience becomes textualized.

The research shows that Tetiana Yakovenko's poetic style actively employs syntactic innovations to enrich her system of imagery, to facilitate structural experimentation, and to broaden the interpretive openness of the text. In such poetic contexts, syntax is no longer a neutral grammatical framework, but rather a semantic instrument – a cognitive scaffold and an aesthetic gesture. The article concludes that valency shifts are a strategic feature of the poet's individual style, operating at multiple levels of textual organization and meriting further systematic study within the framework of contemporary Ukrainian poetic stylistics.

Key words: valency, poetic syntax, individual authorial style, reduction, cognitive poetics.